

ТЕМА: Особливості психолого-педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу в ЗДО

*Байєр Ольга Миколаївна
канд. психол. наук, доцент
завідувач кафедри дошкільної освіти
ЗОІППО*

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

- БКДО України про поняття “дошкільна зрілість дитини”.
- Ключові поняття проблеми. Компетентнісний підхід.
- Види та практичні техніки особистісно-зорієнтованої взаємодії.
- Проблемні питання у підготовці дитини до шкільного життя у світлі реформ та концепції «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА».

ДИТИНА ЯК СУБ'ЄКТ

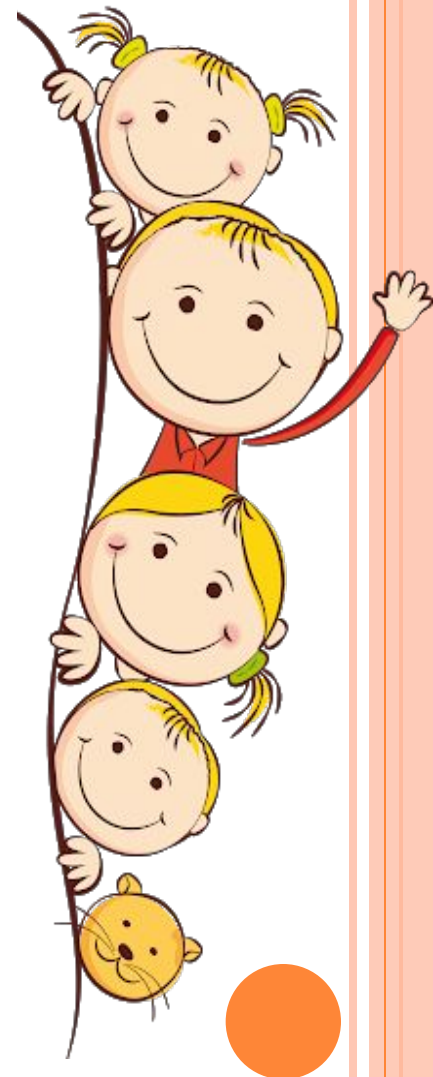

- ▣ **СУБ'ЄКТ** - активно діючий, той що пізнає, що володіє свідомістю колективів або людина.
- ▣ **Активність виходить від самої дитини**, а не з зовні, з ситуації (режиму, розкладу, доручення); **суб'єкт сам вибирає** спрямованість і об'єкти своєї діяльності, так як джерело енергії в ньому самому.
- ▣ *Примітка: перегляньте відео «Дівочка дирижер» за посиланням, виконайте завдання в Заліковій роботі 1.*

<https://www.youtube.com/watch?v=TdPxLxZhneE>

- У БКДО зазначено, що діяльність ЗДО спрямовується на виконання норм і положень, визначених державними вимогами до рівня **освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6 (7) років** (сумарний кінцевий показник набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи).
- **«Підготовка дітей до школи має відповідати вимогам та критеріям оцінки дошкільної зрілості дитини».**
- Зміст та структура БКДО визначені **в інваріантній та варіативній складових, що побудовані за освітніми лініями.**

- «Особистість дитини»
- «Дитина в соціумі»
- «Дитина в природному довкіллі»
- «Дитина у світі культури»
- «Гра дитини»
- «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»
- «Мовлення дитини»

Це забезпечує неперервність змісту освітніх ліній дошкільної та початкової ланок.

Виключення з інваріантної частини будь-якої з освітніх ліній порушує цілісність розвитку дитини на рівні дошкільної освіти і в подальшому утруднює її адаптацію і розвиток в початковій школі.

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ:

- **Психолого-педагогічна взаємодія** - процес, який відбувається між педагогом і вихованцем в ході освітньої роботи і який спрямовано на розвиток особистості дитини з урахуванням психологічних закономірностей її розвитку.
- Педагогічне осмислення це поняття отримало в роботах В.І. Загвязінського, Л.А.Левшіна, Х.Й.Лійметса та ін.
- **Педагогічна взаємодія** - складний процес, що містить безліч компонентів: дидактичних, виховних і соціально-педагогічних взаємодій.
- Вона обумовлена:
 - 1) метою розвитку («дошкільна зрілість»);
 - 2) навчально-виховною діяльністю;

«ВОСПИТАНИЕ НЕ СВОДИТСЯ К ОБУЧЕНИЮ РЕБЕНКА СОВОКУПНОСТИ ИЗВЕСТНЫХ ЗНАНИЙ И УМЕНИЙ, А НЕОБХОДИМО ПРЕДПОЛАГАЕТ ФОРМИРОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ОТНОШЕНИЯ К ОКРУЖАЮЩЕМУ В СООТВЕТСТВИИ С ЦЕННОСТЯМИ, ИДЕАЛАМИ, НОРМАМИ»

А.В.ЗАПОРОЖЕЦ

Важно учитывать, что *процесс интериоризации социальных требований, моральных норм и правил поведения, преобразование их в требования ребенка к самому себе, во внутренние мотивы поведения является значительно более сложным, чем процесс интериоризации интеллектуальных действий.*

СОЦІАЛЬНА СИТУАЦІЯ РОЗВИТКУ У РАННЬОМУ ДИТИНСТВІ

являє собою ситуацію
спільної діяльності дитини з
дорослим на правах
співпраці і розкривається в
стосунках:

дитина -

предмет -

дорослий.

(Д. Б. Ельконін Л.Ф. Обухова)

НОВОУТВОРЕННЯ РАНЬОГО ДИТИНСТВА

Образ світу:

- ✓ «я є!» -
світовідчуття;
- ✓ емоційно-зabarвлене
спілкування;
- ✓ «безумовна» любов.

Образ Я:

- ✓ «Я - Петрик!»;
- ✓ Я - хороший!
- ✓ Я - сам!
- ✓ гордість досягнень!

□ формується предметне сприйняття як центральна
пізнавальна функція.

Дитина раннього віку проявляє свої інтереси у трьох основних напрямках:

- ✓ інтерес до мами або до людини яка піклується про неї;
 - ✓ інтерес до вивчення оточуючого простору,
 - ✓ до оволодіння новими руховими навичками.
- У спілкуванні з дорослим дитина не просто спостерігає за ним, а намагається привернути і утримати його увагу, особливо коли виконання якогось завдання викликає труднощі.
 - Значну роль у формуванні майбутніх стосунків між дитиною та іншими людьми відіграє характер взаємодії дитини і дорослих у період раннього дитинства. Саме в цей період формується рання дитяча прив'язаність. Вважають, що для повноцінного розвитку дитини необхідна тісна взаємодія з однією людиною, зазвичай з мамою - це дає дитині почуття впевненості та захищеності.

М.І.Лісіна зазначила форми спілкування які характерні для дітей раннього віку:

- **Ситуативно-особистісне спілкування.** Воно характерне для немовлят і для дітей раннього віку. Це, як правило, взаємодія дитини і дорослого. Перед усім дитина потребує емоційного контакту;
- **Ситуативне-ділове спілкування.** Ця форма спілкування виникає тільки у ранньому віці. У дитини виникає потреба не тільки в емоційному контакті з мамою, а й у співробітництві. Дитина освоює простір, знайомиться з новими предметами, і дорослий допомагає їй у цьому, показує як можна діяти з іграшками, предметами побуту та ін.

- У дитини після 1,5 років з'являється потяг до самостійності, але дитина все ще не може обійтись без допомоги дорослого у освоєнні нових предметів і нових видів діяльності. Поступово спілкування між дорослим і дитиною перестає бути домінуючим типом діяльності, але роль його ще дуже вагома.
- Спілкування виступає як засіб здійснення предметної діяльності. Діловий мотив стає головним мотивом спілкування. Якщо спілкування з дитиною є обмеженим, це може негативно вплинути на загальний розвиток і на розвиток мови. Якщо дорослі намагаються випередити любе прохання малюка, виражене невербально, у дитини також не буде мотиву до оволодіння навичками мовленнєвої взаємодії
- *Таким чином, фізичний, когнітивний та емоційний розвиток дитини залежить від характеру взаємодії з дорослим.*

Форми спілкування у взаємодії з дорослими як вікові нормативи комунікативного розвитку дитини

(за М. Лісіною)

- ▣ **Ситуативно-особистісна форма спілкування** (перше півріччя дитини).
Основна потреба дитини у спілкуванні - потреба в увазі і доброзичливому ставленні дорослого. Мотиви спілкування немовляти-особистісні. Засоби спілкування-експресив-но-мімічні.
- ▣ **Ситуативно-ділова форма спілкування** (6 місяців-3 роки). Вона характеризується потребою у співробітництві, діловими мотивами. Основні засоби спілкування-функціонально перетворені предметні дії, ситуативна мова.
- ▣ **Позаситуативно-пізнавальна форма спілкування** (3-5 років). Основна потреба у спілкуванні-бажання визнання і поваги зі сторони дорослого. Дана форма характеризується пізнавальними мотивами і мовленевими засобами.
- ▣ **Позаситуативно-особистісна форма спілкування** (5-7 років). Ця форма є вищим досягненням комунікативної діяльності у дошкільному віці. Основна потреба у спілкуванні-намагання знайти взаєморозуміння і повагу зі сторони дорослого.

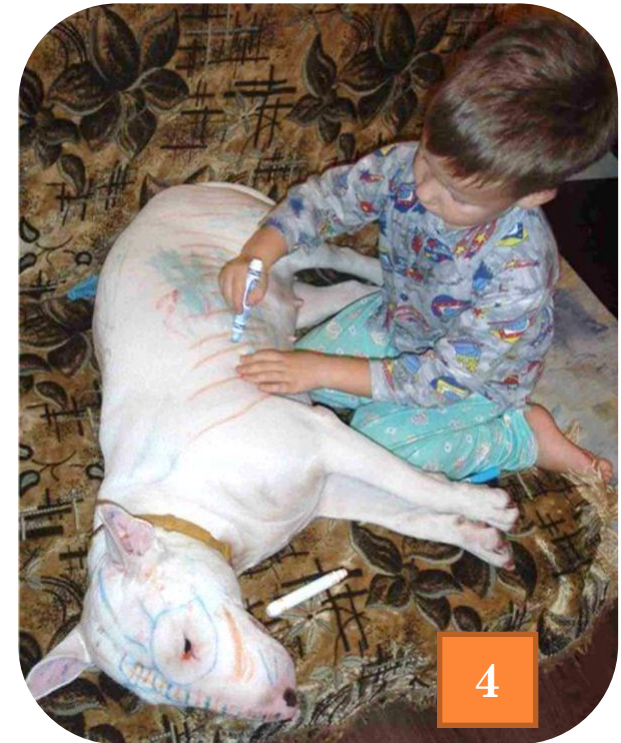
РОЗБУДОВА ПСИХОЛОГІЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИХОВАТЕЛЕМ БАЗУЄТЬСЯ НА ГУМАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМИН З ДІТЬМИ

- ▣ Гуманізм – це визнання цінності особистості, її права на вільний розвиток, на реалізацію власних можливостей.
- ▣ Гуманізувати взаємини з дітьми означає для педагога підпорядкувати свою активність інтересам дитини, поставитись до неї як самоцінності, зорієнтуватись у спілкуванні на індивідуальну своєрідність дитини, її вік, стать, досвід, здібності, природну чутливість тощо.
- ▣ Найкраще це відбувається у специфічно-дитячих видах діяльності.

СПЕЦИФІЧНО-ДИТЯЧІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗОБРАЖУВАЛЬНА

- дитина починає діяти за власним бажанням в будь який момент, коли з'явилися можливості (фото 3,4);
- Дитина потребує цієї діяльності з віку немовляти (фото 1, 2 із ЗДО Японії, дитині на 1 фото – 6 місяців)

ВИСТАВКА ДИТЯЧОЇ РУЧНОЇ ТВОРЧОСТІ: ЗДО ЯПОНІЯ

ВИСТАВКА ДИТЯЧОЇ РУЧНОЇ ТВОРЧОСТІ: ЗДО ЯПОНІЯ

Специфічно- дитячі види діяльності:

Музична

(слухання; співи;
гра на музичних
інструментах;
танок; театр ...)

- Сприйняття музики здійснюється не тільки через слухання, а й через музичне виконавство - співи, музично-ритмічні рухи, гру на музичних інструментах.
- Всі види музичної діяльності взаємодіють між собою. Музичне сприйняття дитини не буде розвиватися і вдосконалюватися в повній мірі, якщо воно ґрунтується лише на слуханні музичних творів.
- Важливо для розвитку музикального сприйняття використовувати всі види музичного виконавства.

НЕРОЗВИНЕНЕ З РАННЬОГО ВІКУ СПРИЙНЯТТЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ ПОВЕРХОВІСТТЮ

- Воно може бути і у дорослої людини. Якість сприйняття багато в чому залежить від смаків, інтересів. Якщо людина росла в «немузичному» середовищі, у неї часто формується негативне ставлення до «серйозної» музики.
- Така музика не викликає емоційного відгуку, якщо людина не звикла співпереживати вираженням в ній почуттям з дитинства.

МУЗИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДІТЕЙ В ЗДО ЯПОНІЇ:

**Специфічно-
дитячі види
діяльності: гра
(відбиває
особистісний
рівень розвитку
дитини)**

ОТЖЕ, ЩО НЕОБХІДНО ЗДІЙСНИТИ:

- Змінити підходи до насичення освітнього середовища
- Подолати педагогічні стереотипи в організації освітнього процесу
- Значно розширити педагогічний репертуар педагогів для організації конструктивної **взаємодії** з дітьми у провідному і специфічно-дитячих видах діяльності
- Впроваджувати сучасні педагогічні практики взаємодії (*примітка: зверніть увагу на спецкурс освітні технології*).
- Забезпечити в системі дошкільної освіти моніторинг індивідуальної динаміки особистісного розвитку дитини раннього віку замість констатації рівня засвоєння окремих предметних знань.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

КДО
Тел.: (061) 233-40-02
kdo.zp@ukr.net

